

Smlouva o dílo

Sjednají-li si smluvní strany způsob a postup pro předání díla, má to ten důsledek, že k provedení předmětného díla může dojít pouze způsobem a postupem dohodnutým účastníky ve smlouvě, nikoli postupem a způsobem jiným, tedy ani fakticky („je-li ve smlouvě specifikován způsob předání díla tak, že jde o protokolární předání, nelze při absenci předávacího protokolu považovat dílo za předané a převzaté pouze na základě dalších okolností případu“).

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky č.j. 23 Cdo 2696/2020-105 ze dne 27.1.2022)

Nejvyšší soud rozhodl ve věci žalobkyně ARCUS - Růžička, spol. s r.o., se sídlem v P., zastoupené Mgr. M.V., advokátem, se sídlem v P., proti žalované K. J., se sídlem XY, IČO XY, zastoupené JUDr. Z.V., advokátem, se sídlem v Ř., o zaplacení částky 203 371 Kč s příslušenstvím, vedené u Okresního soudu Praha-východ pod sp. zn. 34 C 338/2017, o dovolání žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 11. 3. 2020, č. j. 25 Co 11/2020-91, tak, že dovolání se zamítá.

Z odůvodnění:

Okresní soud Praha-východ rozsudkem ze dne 14. 6. 2019, č. j. 34 C 338/2017-62, zamítl žalobu, kterou se žalobkyně domáhala po žalované zaplacení částky 203 371 Kč se specifikovaným úrokem z prodlení (výrok pod bodem I), a rozhodl o náhradě nákladů řízení (výrok pod bodem II).

Krajský soud v Praze v záhlaví označeným rozsudkem potvrdil rozsudek soudu prvního stupně (výrok pod bodem I) a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení (výrok pod bodem II).

Odvolací soud vyšel ze skutkových zjištění učiněných soudem prvního stupně, podle nichž byla mezi účastnicemi dne 14. 7. 2015 uzavřena smlouva, kterou se žalobkyně zavázala provést pro žalovanou montáž dlažeb v prodejně kuchyní na adrese XY, za dohodnutou cenu 273 421 Kč do 31. 7. 2015. V této smlouvě bylo sjednáno (čl. 10.1), že zhotovitel je povinen písemně oznámit nejpozději tři dny předem, kdy bude dílo připraveno k předání, a objednatel je povinen nejpozději do tří dnů od termínu stanoveného zhotovitelem, avšak bez zbytečných odkladů, zahájit přejímací řízení a řádně v něm pokračovat, že je zhotovitel povinen připravit a doložit u přejímacího řízení všechny předepsané doklady podle stavebního zákona s tím, že zejména budou předloženy doklady o uložení odpadu, stavební deník a projektová dokumentace se zakresleným skutečným stavem a že bez těchto dokladů nelze považovat dílo za dokončené a schopné předání (čl. 10.2). Rovněž se účastníci dohodli v čl. 10.3 smlouvy o dílo, že o průběhu přejímacího řízení pořídí zhotovitel protokol o předání a převzetí díla, ve kterém se mimo jiné uvede i soupis vad, pokud je dílo obsahuje, s termínem jejich odstranění. Pokud objednatel odmítne dílo převzít, je povinen uvést do zápisu svoje důvody.

Odvolací soud považoval shodně se soudem prvního stupně za prokázanou skutečnost, že nedošlo k účastníky smluvně sjednanému způsobu předání a převzetí díla. Konstatoval, že v řízení nebylo ani tvrzeno, že by žalovaná odmítla podepsat předávací protokol. Naopak z výpovědi svědka D. O. (stavbyvedoucí žalobkyně) vyplynulo, že oficiální předání díla neproběhlo. Nepodepsaný zápis o předání a převzetí díla, obsahující údaj, že stavební práce byly provedeny k 31. 7. 2015, hodnotily oba soudy tak, že je v rozporu s žalovanou nepodepsanými zápisy ve stavebním deníku, podle nichž ještě dne 3. 8. 2015 pokračovala pokládka a spárování dlažby, přičemž tyto práce byly dokončeny

dne 4. 8. 2015. Dne 5. 8. 2015 byl zhotovitelem prováděn úklid pracoviště.

Odvolací soud pak v této souvislosti odkázal na jednotnou judikaturu Nejvyššího soudu k otázce možnosti faktického předání díla, pokud je sjednán způsob a postup předání díla (např. rozsudky ze dne 22. 9. 2009, sp. zn. 32 Cdo 2592/2008, ze dne 25. 2. 2009, sp. zn. 32 Cdo 5187/2007, nebo ze dne 16. 9. 2009 sp. zn. 23 Cdo 2427/2009), v níž Nejvyšší soud učinil závěr, že pokud nebyl účastníky sjednaný postup předání a převzetí díla dodržen, nelze dílo považovat za předané. Na tomto závěru o nemožnosti faktického předání díla nemůže nic změnit ani e-mailová komunikace mezi účastnicemi a ani obsah faktury vystavené žalobkyní. Požadavek žalované na 10% slevu, ani sdělení, co je fakturováno, sjednaný postup předání díla podle závěru soudů nenahrazují. Odvolací soud proto uzavřel, že pokud nelze dílo považovat za předané, nárok na zaplacení ceny díla nevznikl, žaloba tak byla podána minimálně předčasně. Ve zbytku pak odkázal na odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně.

Proti rozsudku odvolacího soudu podala žalobkyně (dále též „dovolatelka“) dovolání, přičemž splnění předpokladů jeho přípustnosti podle § 237 zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád (dále jen „o. s. ř.“), spatřuje předně v tom, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky, která je dovolacím soudem rozhodována rozdílně. Dovolatelka současně dodává, že dovolacím soudem vyřešená právní otázka by měla být dovolacím soudem posouzena jinak, některé otázky pak považuje za v rozhodovací praxi dovolacího soudu dosud nevyřešené.

Konkrétně dovolatelka předestírá otázku možného posouzení věci z titulu bezdůvodného obohacení, nedojde-li k naplnění předpokladů pro vznik práva zhotovitele na zaplacení ceny díla. V této souvislosti namítá, že zatímco v rozsudku ze dne 25. 2. 2009, sp. zn. 32 Cdo 5187/2007, Nejvyšší soud dospěl k závěru, že nedošlo-li k naplnění předpokladů pro vznik práva žalobce (zhotovitele) na doplatek ceny díla, přičemž v řízení bylo zjištěno, že žalobce pro žalovanou nějaké práce na díle vykonal, nezbude, než jeho žalobní nárok posoudit podle ustanovení o bezdůvodném obohacení. V rozsudku ze dne 16. 9. 2009, sp. zn. 23 Cdo 2427/2009, pak dospěl k závěru, že při nedodržení sjednaného postupu při předání a převzetí díla nemůže přicházet v úvahu posouzení věci z titulu bezdůvodného obohacení. Podle názoru žalobkyně, bylo-li ve zde projednávané věci zjištěno (a nebylo o tom mezi účastníky ani sporu), že žalobkyně pro žalovanou nějaké práce na díle vykonala, měl odvolací soud její žalobní nárok posoudit v rozsahu požadované částky podle ustanovení o bezdůvodném obohacení.

Dovolatelka dále předkládá otázku, která by podle jejího názoru měla být dovolacím soudem posouzena jinak. S poukazem na judikaturu Nejvyššího soudu vztahující se k předešlé právní úpravě v zákoně č. [513/1991](#) Sb., obchodní zákoník (dále též jen „obch. zák.“), se vymezuje proti závěru, že nebyl-li účastníky sjednaný postup předání a převzetí díla dodržen, nelze dílo považovat za předané a zhotoviteli tudíž právo na zaplacení ceny díla nevznikne. Dovolatelka se domnívá, že v poměrech současné právní úpravy není takto rigidní řešení uvedené právní otázky namístě. V dané souvislosti připomíná, že žalovaná předmětné dílo již řadu let užívá, má dílo plně ve své dispozici, z čehož je zřejmé, že dílo žalovaná fakticky převzala. Žalobkyně, jako zhotovitel, tak nepochybně umožnila žalované nakládat s dílem v místě plnění.

Podle žalobkyně se odvolací soud po právní stránce nesprávně vypořádal též s odvolací námitkou žalobkyně, že za doklad o předání dokončeného díla lze považovat fakturu č. 004815 vystavenou žalobkyní dne 31. 7. 2015, z jejíhož textu jednoznačně vyplývá, že práce na položení dlažby byly dokončeny, a to nejen s ohledem na její obsah (text), ale i na podpisy obou stran na ní.

Žalobkyně poukazuje též na akceptaci návrhu žalované na vyřízení reklamace formou slevy z ceny díla ve výši 10 % dobropisem ze strany žalobkyně, čímž podle žalobkyně došlo mezi stranami k dohodě, která byla ze strany žalobkyně splněna vystavením dobropisu č. 006715 ze dne 10. 9. 2015.

žalobkyně v souladu s ustanovením §1740 odst. 1 o. z. nabídku žalované ze dne 25. 8. 2015 svým přípisem ze dne 10. 9. 2015 přijala a současně navrhanou slevu z ceny díla žalované dobropisovala.

Dovolatelka navrhla, aby Nejvyšší soud zrušil rozsudek odvolacího soudu a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

K dovolání žalobkyně se žalovaná podle obsahu spisu nevyjádřila.

Nejvyšší soud (jako soud dovolací podle § 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou a řádně zastoupenou podle § 241 odst. 1 o. s. ř., zkoumal, zda dovolání obsahuje zákonné obligatorní náležitosti dovolání a zda je přípustné.

Podle ustanovení § 236 odst. 1 o. s. ř. dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští.

Podle ustanovení § 237 o. s. ř. není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu nebo která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak.

Podle § 242 odst. 3 o. s. ř. lze rozhodnutí odvolacího soudu přezkoumat jen z důvodu vymezeného v dovolání.

Vzhledem k tomu, že dovolací soud není vázán formálním vymezením předpokladů přípustnosti dovolání (k tomu srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 9. 2013, sp. zn. 29 Cdo 2394/2013, uveřejněné pod číslem 4/2014 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, a též např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 5. 2014, sp. zn. 30 Cdo 159/2014), nýbrž hodnotí, zda je z dovolání vůbec patrné, o kterou otázku hmotného nebo procesního práva jde, Nejvyšší soud dospěl k závěru, že dovolání žalobkyně je podle § 237 o. s. ř. přípustné pro řešení otázky, zda je namíste posuzovat uplatněný nárok žalobkyně (zhotovitele) z titulu bezdůvodného obohacení, nedošlo-li k naplnění předpokladů pro vznik práva na zaplacení ceny díla. Jedná se o otázku, která dosud nebyla v poměrech nové právní úpravy, tj. za účinnosti zákona č. [89/2012](#) Sb., občanského zákoníku (dále též jen „o. z.“), dovolacím soudem vyřešena.

Podle § 2586 odst. 1 o. z. se smlouvou o dílo zhotovitel zavazuje provést na svůj náklad a nebezpečí pro objednatele dílo a objednatel se zavazuje dílo převzít a zaplatit cenu.

Podle § 2991 o. z. kdo se na úkor jiného bez spravedlivého důvodu obohatí, musí ochuzenému vydat, oč se obohatil (odst. 1). Bezdůvodně se obohatí zvláště ten, kdo získá majetkový prospěch plněním bez právního důvodu, plněním z právního důvodu, který odpadl, protiprávním užitím cizí hodnoty nebo tím, že za něho bylo plněno, co měl po právu plnit sám (odst. 2).

Podle § 2992 o. z. byl-li splněn dluh, a to i předčasně, nebylo-li uplatněno právo, ač uplatněno být mohlo, nebo učinila-li jedna osoba něco ve svém výlučném a osobním zájmu či na vlastní nebezpečí, nevzniká povinnost obohacení vydat; to platí i v případě, že jedna osoba obohatí druhou s úmyslem ji obdarovat nebo obohatit bez úmyslu právně se vázat.

I v kontextu zákona č. [89/2012](#) Sb., občanského zákoníku, je s ohledem na podobnost obou úprav použitelná (srov. například usnesení Nejvyššího soudu ze dne 5. 9. 2017, sp. zn. 28 Cdo 1836/2017) rozhodovací praxe odvolacího soudu vztahující se k§ 451 a násl. zákona č. [40/1964](#) Sb., občanského

zákoníku (dále též jen „obč. zák.“), která chápe bezdůvodné obohacení jako (mimosmluvní) závazek, jehož obsahem je povinnost toho, kdo se obohatil (obohaceny), vydat to, o čem se obohatil, a tomu korespondující právo toho, na jehož úkor k obohacení došlo (ochuzeny), požadovat vydání předmětu bezdůvodného obohacení (srov. například rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2017, sp. zn. 28 Cdo 2726/2015).

Přitom na rozdíl od právní úpravy bezdůvodného obohacení v zákoně č. [40/1964](#) Sb., občanském zákoníku, kde byl výčet skutkových podstat bezdůvodného obohacení zásadně považován za taxativní (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 13. 5. 2020, sp. zn. 23 Cdo 82/2019, jenž byl uveřejněn pod číslem 108/2020 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18. 9. 2012, sp. zn. 28 Cdo 3010/2011, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 4. 2010, sp. zn. 28 Cdo 1019/2010, a judikaturu tam citovanou; jako výjimku srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 6. 11. 2009, sp. zn. 28 Cdo 1876/2009), obsahuje aktuálně účinná právní úprava bezdůvodného obohacení výčet otevřeně demonstrativní [srov. PETROV, J. Komentář k § 2991. In: HULMÁK, M. a kol. Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, marg. č. 112; jakož i rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 31. 10. 2018, sp. zn. 28 Cdo 3090/2018, ze dne 27. 11. 2018, sp. zn. 28 Cdo 3310/2018, a ze dne 27. 2. 2019, sp. zn. 28 Cdo 4184/2018].

Judikatura vztahující se k zákonu č. [40/1964](#) Sb., občanskému zákoníku, ustáleně dovozovala, že platná smlouva vylučuje nároky z bezdůvodného obohacení (srov. rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 3. 9. 2013, sp. zn. 28 Cdo 1267/2013, a ze dne 16. 11. 2011, sp. zn. 26 Cdo 3927/2008, jakož i dovolatelkou citovaný rozsudek ze dne 16. 9. 2009, sp. zn. 23 Cdo 2427/2009). Závazek ze smlouvy je obvyklým právním důvodem plnění, přičemž pokud smlouva platí a závazek z ní není zrušen, pak plnění v souladu s ní je plněním z právního důvodu: ten, kdo plnil, může požadovat po druhé straně smluvní úplatu (jsou-li proto splněny podmínky) a nároky z bezdůvodného obohacení mu nevznikají (srov. PETROV, J., op. cit., marg. č. 13). Pojem spravedlivý důvod obsažený v ustanovení § 2991 o. z. přitom neslouží ke zúžení pojmu právní důvod. Nepřipadá v úvahu situace, kdy by tu byl bezvadný právní důvod, a přesto by vznikl nárok z bezdůvodného obohacení, neboť tento právní důvod nebyl shledán dostatečně spravedlivým. Uvedené vyplývá již z toho, že § 2992 výslovně stanoví, že byl-li splněn dluh, bezdůvodné obohacení nevzniká (PETROV, J., op. cit., marg. č. 2, srov. též shora citovaný rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 13. 5. 2020, sp. zn. 23 Cdo 82/2019).

I v režimu právní úpravy v zákoně č. [89/2012](#) Sb., občanském zákoníku, je tak třeba vycházet z pravidla, že platná smlouva mezi účastníky vylučuje nároky z bezdůvodného obohacení. V posuzované věci přitom žalobkyně poskytla plnění na základě platné a existující smlouvy o dílo, nepřichází tak v úvahu posouzení věci z titulu bezdůvodného obohacení. Námitky dovolatelky tedy v tomto ohledu nejsou opodstatněné a dovolání není důvodné.

Přípustnost dovolání Nejvyšší soud neshledal pro řešení dovolatelkou vymezené otázky, zda pokud „nebyl účastníky sjednaný postup předání a převzetí díla dodržen, je správný závěr, že dílo nelze považovat za předané a žalobci právo na zaplacení ceny díla nevznikne“. Dovolatelka má za to, že tato otázka, kterou odvolací soud s poukazem na judikaturu Nejvyššího soudu (rozsudky ze dne 22. 9. 2009, sp. zn. 32 Cdo 2592/2008, ze dne 25. 2. 2009, sp. zn. 32 Cdo 5187/2007 nebo ze dne 16. 9. 2009 sp. zn. 23 Cdo 2427/2009) považoval za otázku v rozhodovací praxi dovolacího soudu za vyřešenou, by měla být dovolacím soudem posouzena jinak.

Odvolací soud tuto otázku posoudil v souladu s ustálenou rozhodovací praxí dovolacího soudu.

Podle § 2604 o. z. dílo je provedeno, je-li dílo dokončeno a předáno.

Podle § 2610 odst. 1 o. z. právo na zaplacení ceny díla vzniká provedením díla.

V rozsudku ze dne 25. 11. 2020, sp. zn. 32 Cdo 3345/2018, jenž byl uveřejněn pod číslem 61/2021 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, Nejvyšší soud dovodil, že dosavadní judikatura řešící otázku důsledků nedodržení sjednaného způsobu předání díla se prosadí i v právních poměrech řídicích se zákonem č. [89/2012](#) Sb., občanským zákoníkem. Nejvyšší soud v uvedeném rozhodnutí uvedl, že nadále je tedy použitelná judikatura dovozující, že sjednají-li si smluvní strany způsob a postup pro předání díla, má to ten důsledek, že k provedení předmětného díla může dojít pouze způsobem a postupem dohodnutým účastníky ve smlouvě, nikoli postupem a způsobem jiným, tedy ani fakticky (srov. např. závěry rozsudků Nejvyššího soudu ze dne 22. 9. 2009, sp. zn. 32 Cdo 2592/2008, nebo ze dne 25. 2. 2009, sp. zn. 32 Cdo 5187/2007). „Je-li ve smlouvě specifikován způsob předání díla tak, že jde o protokolární předání, nelze při absenci předávacího protokolu považovat dílo za předané a převzaté pouze na základě dalších okolností případu (srov. například rozsudky ze dne 29. 10. 2009, sp. zn. 23 Cdo 4092/2007, ze dne 31. 3. 2009, sp. zn. 23 Odo 1724/2006, a ze dne 19. 3. 2013, sp. zn. 32 Cdo 358/2012, a rozsudek ze dne 22. 4. 2009, sp. zn. 23 Cdo 799/2009).“

Nejvyšší soud se tedy v uvedeném rozsudku přihlásil ke své dosavadní judikatuře v poměrech zákona č. [513/1991](#) Sb., obchodního zákoníku, a neshledává důvody pro změnu svého právního názoru.

Namítá-li dovolatelka, že odvolací soud se nesprávně vypořádal s její námitkou, že za doklad o předání dokončeného díla lze považovat fakturu č. 004815 vystavenou žalobkyní, nevymezila v souvislosti s touto námitkou žádnou z přípustností dovolání zakotvené v ustanovení § 237 o. s. ř.

Totéž se týká její námitky o uzavření dohody o řešení celé záležitosti formou slevy z ceny díla ve výši 10 %.

Podle § 242 odst. 3 o. s. ř. lze rozhodnutí odvolacího soudu přezkoumat jen z důvodu vymezeného v dovolání. Je-li dovolání přípustné, dovolací soud přihlédně též k vadám uvedeným v § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3, jakož i k jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Uvedené vady z obsahu rozhodnutí odvolacího soudu nevyplývají a dovolatelka ani takové vady nenamítá.

Vzhledem k tomu, že v rozsahu, ve kterém je dovolání žalobkyně přípustné, je rozsudek odvolacího soudu z hlediska uplatněných dovolacích důvodů správný, Nejvyšší soud dovolání žalobkyně podle § 243d písm. a) o. s. ř. zamítl.

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Restituce](#)
- [Majetková podstata \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předběžné opatření](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovní doba](#)
- [Exekuce](#)

- [Důkazní břemeno](#)
- [Dokazování, neúčinnost právního jednání](#)
- [Katastr nemovitostí](#)